

Z P R Á V Y

SPOLEČNOSTI BOHUSLAVA MARTINŮ

číslo 28

Praha 2004

Vydáno s finanční podporou Nadace Bohuslava Martinů

© Společnost Bohuslava Martinů, Praha 2004

Bohuslav Martinů, USA 1945, © PBM

„Ukázali jsme, co máme vlastního, teď musíme ukázat,
co máme společného se světem.“

Bohuslav Martinů, Darien, Connecticut, 1943

Vážení čtenáři, milí příznivci hudby Bohuslava Martinů,

jak jsme slíbili v minulém čísle Zpráv Společnosti Bohuslava Martinů (SBM), zdravíme Vás ještě v roce 2004 a přinášíme několik jubilejních příspěvků k osobnostem, které měly mimořádný vztah k Martinů: Jiří Tancibudek, Charlotte Martinů, Rudolf Firkušný či Václav Holzknecht. Jak sami zjistíte z rubriky *Co najdete v tisku*, lze doporučit poslední číslo hudební revue *Opus musicum* 4/2004, které je věnováno muzikologickému výzkumu a dění kolem tvorby Bohuslava Martinů. Rádi bych Vás také informovali, že v brzké budoucnosti chystáme mimořádné číslo se zprávou o převozu a uložení tělesných ostatků skladatele v rodné půdě, jejíž autorem je Prof. MUDr. Emanuel Vlček, DrSc.

Opět Vás vybízím, abyste se neostýchali a napsali nejen své návrhy či připomínky k nové formě našeho zpravodaje, ale také i Vaše názory a postřehy, například jako pan Jaroslav Hraba z Prahy 4.

Blíží se konec roku, kdy zjišťujeme nejen to, že jsme zase o rok „moudřejší“, ale také rekapitulujeme události, které nás letos potkaly. Snad každý z nás má nějaký zážitek v podobě alespoň jednoho z mnoha koncertů, které se uskutečnily v rámci projektu Česká hudba 2004. Pevně doufám, že hodně radosti nad hudbou Martinů prožijeme i v příštím roce a k tomu připojuji též své přání pevného zdraví a optimistické mysli!

Daniela Urbancová
Praha, prosinec 2004

O B S A H

ZPRÁVY

Ozvěny	6
Festival Bohuslava Martinů 2004 (tisková zpráva)	9
Lucie Berná	
Očekávané události	10
Ze zákulisí Institutu Bohuslava Martinů	11
Setkání ediční rady pro Souborné kritické vydání díla Bohuslava Martinů	11
Lucie Berná	
Zprávy z poboček Společnosti Bohuslava Martinů	13
Eva Žižková, Jarmila Mráčková, Věra Obdržálková, Ellen Slavíková	

UDÁLOSTI / KOMENTÁŘE

Talentinum v Roce české hudby 2004	17
Věra Obdržálková	
Otvírání studánek – Tři Studně	18
Josef Kaprál	
Otvírání studánek – Vlčkov	19
Eva Žižková	
Na okraj jubileí Charlotte Martinů	21
Jan Kapusta	
Odešla legenda českých hobojistů ...	24
Jindřich Feld	
100 let dr. Václava Holzknechta	26
Jan Kapusta	
Vzpomínka na Rudolfa Firkušného	27
Alena Veselá	
Poznámka k postavení a společenskému uplatnění díla Bohuslava Martinů	30
Jaroslav Hrabá	

RECENZE / TISK

Charlotte Martinů: Můj život s Bohuslavem Martinů	32
Vlasta Reittererová	
Co najdete v tisku	34

VZPOMÍNKY SOUČASNÍKŮ

Rakouská „neteř“ Bohuslava Martinů	37
---	-----------

OZVĚNY

KVARTETO MARTINŮ (Lubomír Havlák, Petr Matěják, Jan Jiša a Jitka Vlašánková) získalo na hudebním veletrhu MIDEM v Cannes významné mezinárodní ocenění za nahrávku *Smyčcových kvartetů č. 3 a 6* Bohuslava Martinů. Spolu s kvartetními díly je na kompaktním disku společnosti Naxos natočeno ještě *Duo pro housle a violoncello* a *Tři madrigaly pro housle a violu*. Nahrávka zvítězila v kategorii komorních a sólových děl 20. století.

NESPOČET SVÝCH ŽÁKŮ připravila k interpretačnímu mistrovství přední česká houslistka Nora Grumlíková, která zemřela 3. února ve věku 74 let. Později vyhledávaná pedagožka byla absolventkou AMU a Královské konzervatoře v Bruselu. Od roku 1951 vyvíjela bohatou koncertní a nahrávací činnost jako sólistka i komorní hráčka. Premiérovala také některá díla tvůrců zejména 20. století, mezi nimi i skladby Bohuslava Martinů.

BOSTONSKÝ SYMFONICKÝ ORCHESTR obdržel 13. února medaili pražské Nadace Bohuslava Martinů během koncertu, v jehož programu zazněla za řízení ruského dirigenta Gennadije Rožděstvenského hudba Antonína Dvořáka, Josefa Suka a Bohuslava Martinů. Tento koncert z Bostonu přenášela americká rozhlasová stanice WGBH. Předpokládá se, že záznam se objeví i v evropské vysílací nabídce EBU. Světoznámý Bostonský symfonický orchestr nyní poprvé ve svých programech uvedl od Martinů 4. klavírní

koncert *Inkantace* se sólistkou Viktorií Postnikovovou – manželkou Rožděstvenského.

KLAVÍRNÍ KVARTETO BOHUSLAVA MARTINŮ (Jiří Hurník – housle, Pavel Peřina – viola, Miroslav Petráš – violoncello, Emil Leichner – klavír) slaví letos 40 let své činnosti. Tento soubor byl založen houslistou a významným komorním hráčem Emilem Leichnerem starším a jeho synem. Právo nést jméno Bohuslava Martinů udělila souboru písemně skladatelova choť. Jako reprezentant české komorní školy koncertovalo Klavírní kvarteto Bohuslava Martinů ve významných kulturních centrech většiny evropských zemí a nahrávalo pro rozhlasové, televizní a gramofonové společnosti doma i v zahraničí. Repertoár kvarteta obsahuje nejen vše významné, co v době jeho vzniku bylo pro toto obsazení již vytvořeno, nýbrž i skladby, jejichž vznik umění souboru inspirovalo, anebo přímo podnítilo.

VE VĚKU 93 LET zemřel v Británii 16. března exilový dirigent, skladatel a klavírista Vilém Tauský. Na vrcholu kariéry v 50. a 60. letech působil u všech předních britských operních společností a symfonických orchestrů. Je považován za nejúspěšnějšího propagátora české hudby v Británii za poslední půlstoletí. S Bohuslavem Martinů se poznal v Paříži v roce 1938. Skladatel pro Tauského napsal svou *Polní mši*, která měla premiéru až v roce 1946 pod taktovkou Rafaela Kubelíka. Hudební

fakulta Akademie múzických umění v říjnu 2000 udělila tehdy 90letému Tauskému zlatou medaili za zásluhy o českou hudbu.

NA CD VYŠEL živý záznam komické opery *Mirandolina* Bohuslava Martinů, zpívány v italském originále, který byl pořízen na Wexford Festival Opera (2CD Supraphon). V představení účinkovala i talentovaná česká pěvkyně Tereza Mátlová. Tuto operu skladatel zkomponoval na vlastní libreto podle slavné hry Carla Goldoniho *La Locandiera* a je výjimečná hned z několika hledisek. Martinů se obrátil k atraktivní činoherní látce, kterou s mimořádným úspěchem převedl do operního tvaru. Tuto operu poskytl k premiéře Národnímu divadlu, kde byla, i přes autorův život v cizině, v květnu 1959 poprvé uvedena. Premiérové nastudování se na dlouhá léta stalo doslova vzorovým.

ČESKÁ TELEVIZE uvedla dokumentární film s názvem *Otvírání studánek*. Jedná se o rekonstrukci představení Alfréda Radoka v *Laterně Magice*, které se hrálo v letech 1960 a 1966. Televizní dokument je rovněž protkáno vzpomínkami na hudebního skladatele Bohuslava Martinů, který stejnojmennou kantátou vyjádřil vztah k rodné zemi. V rekonstrukci divadelní inscenace vystoupila choreografka *Laterny Magiky* Zora Šemberová, Radokův syn David Radok, tanečník Pavel Veselý i mladí tanečníci *Laterny Magiky*. Česká televize dokument uvedla na Velikonoční pondělí.

TELEVIZNÍ ZPRACOVÁNÍ OPERY *Řecké pašije* podle románu Nikose

Kazantzakise Kristus znovu ukřižovaný (libreto: Bohuslav Martinů) uvedla Česká televize letos rovněž o Velikonicích dne 10. 4. Opera je zpívána v anglickém originále s českými titulky (režie: Tomáš Šimerda, dirigent: Sir Charles Mackerras, natočila Česká televize spolu s RTV Slovenija v roce 1999).

KLAVÍRNÍ TRIO MARTINŮ COLLEGIUM PRAGA (Lucie Sedláková-Hůlová, Martin Sedlák a Vladimír Strnad) prezentovalo 26. 4.- 6. 5. českou hudbu na Seychelských ostrovech. Na programu bylo zařazeno také dílo Bohuslava Martinů (*Bergerettes – výběr, Duo č. 2 pro housle a violon-cello*). S velkým úspěchem absolvoval tento soubor své první turné také v Mexiku, kde se ve dnech 17. 5.-1. 6. představil na dvanácti koncertech mimo jiné s hudbou Bohuslava Martinů.

1. KVĚTNA ZEMŘEL hoboista Jiří Tancibudek. Bohuslav Martinů mu dedikoval *Koncert pro hoboj a malý orchestr*, jehož byl Tancibudek iniciátorem i prvním interpretem (další informace o této osobnosti přináší článek Jindřicha Felda *Odešla legenda českých hoboistů* – viz strana 24).

LETOŠNÍ 7. ROČNÍK *Martinů fest* proběhl ve dnech 16.-30. 5. Na festivalu vystoupilo mimo jiné ArteMiss trio, Apollon kvartet a Státní filharmonie Brno (Petr Altrichter – dirigent, Jitka Čechová – klavír). Na programu byla také vernisáž obrazů výtvarníka Karla Balcara, pietní akt s položením kytic a věnců u hrobu Bohuslava Martinů a promítání filmu *Otvírání studánek*.

PAMÁTNÍK BOHUSLAVA MARTINŮ v Poličce oslavil 25. 8. dvacáté výročí svého obnovení. Od otevření zůstal téměř beze změny a modernizace, související s rekonstrukcí muzea, jej čeká za pět let. K 50. výročí úmrtí skladatele by měla být v roce 2009 společně s celým muzejním komplexem otevřena i nová expozice.

NA 32. ROČNÍKU FESTIVALU *Mladé pódium* v Karlových Varech byla udělena zvláštní cena Smetanovu triu (Jana Vlachová, Jitka Čechová a Jan Páleníček) za všestranně dokonalé a spontánní pojetí skladeb Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů a Bedřicha

Smetany. Koncert tohoto tria se konal rovněž v rámci Festivalu Bohuslava Martinů dne 8. 12. v Lichtenštejnském paláci v Praze.

S VELKÝM ÚSPĚCHEM byla uvedena obnovená premiéra *Řeckých pašijí*, H. 372/I, dne 15. 9. v Covent Garden (Londýn). Toto dílo Bohuslava Martinů rekonstruoval Aleš Březina v roce 1998. První premiéra se konala taktéž v Covent Garden na Velikonoce 2000 a v roce 2001 získalo toto představení cenu Laurence Olivier Award.

- PŘEHLED HLAVNÍCH FESTIVALŮ hudby Bohuslava Martinů v roce 2004:
09.-23. 05. Martinů Fest Polička
14.-28. 11. Mezinárodní hudební festival Martinů – Basilej (Švýcarsko)
Účinkující: např. dirigent Gennadij Rožděstvenskij a barytonista Simon Estes
03.-10. 12. Festival Bohuslava Martinů 2004 – 10. ročník, Praha
- NOVÝ DÍL ENCYKLOPEDIE MGG (Die Musik in Geschichte und Gegenwart) vydavatelství Bärenreiter a Metzler, díl 11, je již na trhu! Obsahuje podrobně vypracované heslo o Bohuslavu Martinů. Jeho autorkou je švýcarská muzikoložka Ivana Rentsch. Kromě seznamu, ve kterém je kompletní dílo Martinů včetně Halbreichových čísel, zde najdete aktualizovanou bibliografii obsahující monografie o Martinů, studie o jeho díle, příspěvky ze sborníků a podobně.

FESTIVAL BOHUSLAVA MARTINŮ 2004

Milí čtenáři, až bude mít toto číslo zpravodaje v rukou, Festival Bohuslava Martinů 2004 již bude minulostí. Ve snaze o zachycení posledních aktuálních informací však otiskujeme alespoň následující zprávu, která byla vydána na tiskové konferenci v Institutu Bohuslava Martinů dne 25. 11. 2004.

Tisková zpráva

Lucie Berná

Festival Bohuslava Martinů se bude konat ve dnech 6.-10. 12. 2004. V Praze ožije tvorba tohoto klasika hudby 20. století okolo jeho výročí narození (8. 12. 1890) tak již podesáté. Festival pořádaný Nadací Bohuslava Martinů ve spolupráci s Institutem Bohuslava Martinů se stal od roku 1995 pravidelnou součástí českého kulturního života. Koncerty desátého ročníku se pod záštitou primátora hl. m. Prahy budou konat v sále Bohuslava Martinů na HAMU a ve Dvořákově síni Rudolfiny.

Festival bude zahájen soutěží Nadace Bohuslava Martinů, která proběhne ve dnech 3.-4. 12. 2004 na Hudební fakultě AMU. Tentokrát byla soutěž vypsána pro obory klavírní trio a smyčcové kvarteto. Laureáti soutěže vystoupí na koncertě 7. 12. 2004.

První koncert (6. 12.) je věnován skladateli Viktoru Kalabisovi – dlouholetému prezidentovi Nadace Bohuslava Martinů, zakladateli Festivalu Bohuslava Martinů a také Institutu Martinů. Na koncertě zazní komorní díla B. Martinů a V. Kalabise v podání přední české cembalistky MONIKY KNOBLOCHOVÉ a PENGUIN QUARTETU. Z programu – B. Martinů: *Sonáta pro cembalo*, *Smyčcový kvartet č. 3*; V. Kalabis: *Preludio. Aria e Toccata „Příhody Sisyfovy“* a *Smyčcový kvartet č. 3*.

Komorní koncert 8. 12. je celý věnován skladbám Bohuslava Martinů. Vystoupí zde SMETANOVÉ TRIO s pestrým programem zahrnujícím široké časové období Martinů tvorby – *Cinq pièces brèves* (Klavírní trio č. 1) z roku 1930, *Klavírní trio č. 2 d moll* z roku 1950 a *Sonáta č. 3 pro violoncello a klavír* (1952). Mezzosopranistka OLGA ČERNÁ přednese méně známé písně z období mezi lety 1920-1939 na české, francouzské a německé texty. Raritou jsou písně z rané tvorby B. Martinů – *Písně na Goethův text* (Goethelieder) z roku 1915, které zazní ve světové premiéře. Sedm písní z tohoto programu nebylo dosud vydáno tiskem a jsou k dispozici pouze v kopii rukopisu (*Saltimbanques* z cyklu *Tři písně na básně Apollinairovy*, *Dvě balady na slova lidové poezie pro alt a klavír*, *Písně na Goethův text*, *Přání mamince*). Na klavír bude Olgu Černou doprovázet JITKA ČECHOVÁ.

Tradiční závěrečný koncert Festivalu Bohuslava Martinů v podání ČESKÉ FILHARMONIE má bohatý program – poprvé je Martinů na filharmonickém koncertu zařazen do kontextu velkých děl českých klasiků A. Dvořáka a L. Janáčka slavících v roce české hudby významná jubilea. Na programu koncertů (9. a 10. 12.) je svita z opery *Příhody lišky Bystroušky* Leoše Janáčka (v úpravě Václava Talicha), *Serenáda d moll pro dechové nástroje* Antonína Dvořáka, *Rhapsody-Concerto pro violu a orchestr* a *Paraboly* Bohuslava Martinů. Sólově na koncertě vystoupí

vynikající holandská violistka (a houslistka) ISABELLE VAN KEULEN, která je v současné době jednou z nejžádanějších umělkyň své generace. Pro firmu Philips Classics nahrála úctyhodnou řadu hudebních děl, mezi nimi koncerty Mozartovy, Haydnovy a Saint-Saënsa. S Ollim Mustonenem nahrála komplet skladeb pro housle a klavír Igora Stravinského a vedle toho řadu děl soudobých autorů. Martinů hrála Isabelle van Keulen již v duu a v komorních souborech, a tak doufáme, že se čím dál více otvírá také možnost, že by se jednou ujala i jeho houslových koncertů. Dirigent CLAUS PETER FLOR pochází z Lipska. Ve věku 31 let se stal generálním ředitelem Berlínského symfonického orchestru a zároveň se postavil do čela dvou velkých orchestrů tehdejšího východního Německa, lipský Gewandhaus Orchester a Dresdner Staatskapelle. Roku 1988 debutoval s Berlínskou filharmonií, do jejíhož čela se od té doby ještě dvakrát vrátil. Mezi lety 1991-1994 působil jako hostující šéfdirigent Londýnského filharmonického orchestru a zároveň jako umělecký poradce Tonhalle Orchester v Curychu v letech 1991-1996.

OČEKÁVANÉ UDÁLOSTI ...

- Projekt Česká hudba 2004 skončí v Brně v lednu 2005 uvedením první verze opery *Řecké pašije* v inscenaci londýnského divadla Covent Garden.
- Také v Soluni bude na pravoslavné velikonoce 2005 (začátkem května) provedena první verze opery *Řecké pašije*. Režisérkou a scénografkou této opery je mezinárodně známá britská operní režisérka Pamela Howard. Bližší informace, včetně ukázek návrhů kostýmů najdete na webových stránkách <http://www.pamelahoward.co.uk/greek/greek.htm>
- Publikace *Můj život s Bohuslavem Martinů* od Charlotte Martinů, o níž jsme informovali v posledním čísle Zpráv, se těší velkému zájmu čtenářů. Jedná se o možnosti překladu této knihy do němčiny.

ZE ZÁKULISÍ INSTITUTU BOHUSLAVA MARTINŮ

- Nově objevená skladba s názvem *Jaro* z dubna roku 1921, která byla napsána v Praze a věnována slečně M. Fialové, se „vynořila“ – neznámo odkud. Zatím není zjištěn majitel autografu, Institut Bohuslava Martinů (IBM) má k dispozici pouze kopii od pana Valkouna. Jde o krátkou skladbičku pro klavír, která měla premiéru v roce 1999.
- Byla zjištěna dosud neznámá premiéra opery *Čím lidé žijí*, H. 336, která se konala 1. 8. 1954 v Interlochen Camp v USA. O rok dříve vznikla televizní inscenace, uvedená v květnu 1953 v New Yorku.
- Aleš Březina (ředitel IBM) vystoupil dne 21. 9. na výročním kongresu *Musik und Kulturelle Identität* (Hudební a kulturní identita) ve Výmaru, který pořádá německá muzikologická společnost Gesellschaft für Musikforschung, s referátem „*Preamble Souborného kritického vydání děl Bohuslava Martinů*“ sekce C-27: Edice hudebních památek a využití výpočetní techniky v hudební vědě.
- Roger Flury, ředitel National Library of New Zealand, zaslal IBM přehled koncertů děl Martinů, které byly provedeny na Novém Zélandě od šedesátých let do současnosti. Za zmínku stojí například uvedení *Polní mše* v úpravě pro balet Jiřího Kiliána (Royal New Zealand Ballet, 1980) nebo opera *Veselohra na mostě* (Massey University, Conservatorium of Music, Wellington 2001).

SETKÁNÍ EDIČNÍ RADY PRO SOUBORNÉ KRITICKÉ VYDÁNÍ DÍLA BOHUSLAVA MARTINŮ

Lucie Berná

Ve dnech 5.-6.12. 2003 se uskutečnilo první oficiální setkání ediční rady Souborného kritického vydání díla Bohuslava Martinů (dále SKV BM). Ediční rada se skládá z českých a zahraničních muzikologů a odborníků v oblasti ediční praxe. Jednání navazovalo na květnový workshop (16.-17. 5. 2003), na němž byly prezentovány právě probíhající projekty IBM (digitalizace dokumentů Bohuslava Martinů, revize Halbreichova katalogu díla BM, hledání pramenů ke skladbám BM atd.). Výsledkem prosincového setkání bylo stanovení definitivní podoby rozdělení svazků SKV BM do následujících základních kategorií:

- I. Jevištní díla a filmová hudba
- II. Orchestrální hudba
- III. Koncerty a koncertantní díla
- IV. Komorní hudba
- V. Skladby pro klávesové nástroje
- VI. Vokální hudba
- VII. Autorské klavírní výtahy
- VIII. Supplementa a varia
- IX. Literární texty Martinů

Všichni zúčastnění se shodli v otázce týkající se charakteru a zaměření edice: bude v ní brán zřetel na potřeby provozovací praxe a zároveň má splňovat nároky vědeckého historicko-kritického vydání. Způsobilst edice pro provozovací praxi bude před vlastním vydáním dána k posouzení vybraným výkonným umělcům. Koordinátorem a organizátorem ediční práce je IBM.

Sál Zdeňky Podhajské – IBM 6. 12. 2003

Další setkání ediční rady se uskutečnilo ve dnech 21.-22. 5. 2004. Jeho hlavním cílem bylo stanovení definitivní verze Edičních zásad SKVD BM a projednání organizace ediční práce. Velkou část jednání si vyžádala poslední revize Edičních zásad vypracovaných Alešem Březinou. Zásahy se týkaly především zpřesnění některých formulací v preambuli Edičních zásad, dělení svazků a části pojednávající o podobě notového textu v souvislosti se zásahy editora.

Zpráva vyšla v nezkrácené verzi v Newsletter 2004 č. 1, str. 15 a č. 2, str. 19

ZPRÁVY Z POBOČEK SBM

Pobočka v Praze

Eva Žižková

Členové pražské pobočky se pravidelně scházejí každý první čtvrtek v měsíci:

7. 10. 2004 J. B. Foerster o Antonínu Dvořákovi. Z Foersterových vzpomínek „Poutník“ vybrala a pořad připravila Mgr. Eva Žižková. Přednes měla herečka Zdena Černá, klavírní skladby Antonína Dvořáka zahrála Jaromíra Škampová.
4. 11. 2004 Koncert k Roku české hudby s převahou skladeb Bohuslava Martinů připravili posluchači a pedagogové ZUŠ z Prahy 1.
2. 12. 2004 Mladí brněnští interpreti se představili opět ve skladbách Bohuslava Martinů. Besedu vedla Mgr. Jarmila Mráčková, ředitelka ZUŠ Vítězslavy Kaprálové.

Koncem roku se konal již 10. ročník Festivalu Bohuslava Martinů, který tradičně navštěvují nejen pražští členové SBM, ale přijíždějí i zájemci z Brna, Poličky a Zlína.

Na první pololetí roku 2005 se připravuje:

6. 1. 2004 O hudebním životě ve Zlíně a činnosti pobočky SBM pohovoří a malý koncert připraví vedoucí osobnosti zlínské pobočky – manželé Obdržálkovi.
3. 2. 2005 Dr. Jaromír Zemina bude vyprávět o vztahu Bohuslava Martinů k výtvarným umělcům a výtvarnému umění vůbec.

Jednáme o těchto programech:

- Pravidelná informace Mgr. Aleše Březiny o činnosti IBM i o zajímavých provedeních děl BM v zahraničí.
- Videoprojekce „Otvírání studánek“ z nahrávek pana Vorlíčka s úvodním slovem Dr. Jana Kapusty, organizátora všech dosavadních 22 ročníků vlčkovských slavností.
- Prof. Jindřich Feld bude rozmlouvat s Iljou Hurníkem o jeho vztahu k hudbě Bohuslava Martinů.
- Návštěva nově otevřeného Českého muzea hudby s výkladem Dr. Daniely Urbancové.

Pobočka v Brně

Jarmila Mráčková

MARTINŮ V ROCE ČESKÉ HUDBY 2004 ANEB SETKÁVÁNÍ V PROSTORU A ČASE, to je název cyklu čtyř koncertů, které v letošním roce uspořádala brněnská pobočka Společnosti Bohuslava Martinů. Ve večerech se připomněly vztahy Bohuslava Martinů k osobám a místům působení letos jubilujících českých hudebníků: k Josefu Sukovi, Janu Novákovi, Bedřichu Smetanovi, Antonínu Dvořákovi a Leoši Janáčkovi. Na koncertech účinkovali renomovaní umělci a v úvodním bloku vždy i studenti Základní umělecké školy Vítězslavy Kaprálové.

První večer – 26. 2. 2004 UČITELEM A ŽÁKEM – připomněl hudební začátky žáka a studenta Martinů v Poličce, dále jeho pedagoga Josefa Suka, soukromou žákyni Vítězslavu Kaprálovou, pedagogickou činnost Martinů v Americe a českého žáka Jana Nováka.

Program: *Bohuslav Martinů: Miniatura č. 2 pro violoncello, Josef Suk: Dvě idylky pro klavír, Bohuslav Martinů: Variace na slovenskou lidovou píseň, Josef Suk: Letní dojmy, Vítězslava Kaprálová: Variace na zvony kostela Saint Etienne du Mont, Jan Novák: Capriccio*

Účinkující: žáci ZUŠ Vítězslavy Kaprálové – Filip Škrdlík (violoncello), Marta Dembická (klavír), dále interpreti – Petra Besa-Pospíšilová (klavír), Jan Škrdlík (violoncello)

Druhý večer – 19. 4. 2004 – s názvem RODNÝ KRAJ rozvedl slova Bohuslava Martinů, že základem jeho uměleckého a duchovního vývoje je skutečnost, že pochází z východních Čech, z kraje Smetanova a že byl houslistou.

Program: *Bohuslav Martinů: Sonatina pro housle a klavír, Bedřich Smetana: V Čechách, Bohuslav Martinů: Motýli a rajky, Sonáta č. 2, Bedřich Smetana: České tance (výběr), Z domoviny*

Účinkující: studentka Markéta Slováková (housle), student pražské konzervatoře Jakub Sedláček (housle), Tereza Matoušková (klavír), žákyně ZUŠ Vítězslavy Kaprálové, student pražské AMU Martin Fišl (klavír)

Třetí večer – 25. 10. 2004 – s podtitulem AMERIKA byl věnován Bohuslavu Martinů a Antonínu Dvořákovi, paralelám a protikladům jejich pobytů v Americe a hlavně jejich skladbám, které za oněch pobytů vytvořili.

Program: *Bohuslav Martinů: Mazurka, Dumka č. 3, Antonín Dvořák: Sonatina pro housle a klavír G dur, Bohuslav Martinů: Smyčcový kvartet č. 7, písňový cyklus Nový Špalíček, Antonín Dvořák: Biblické písně (výběr), Smyčcový kvartet op. 96 „Americký“*

Účinkující: Tereza Matoušková (klavír), žákyně ZUŠ Vítězslavy Kaprálové – Patricie Theimerová (housle), Jana Štefáčková (mezzosoprán), Sabina Vajdová (klavír) a Wallingerovo kvarteto

Čtvrtý večer – 22. 11. 2004 – pod názvem BRNO zazněly skladby Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů, které napsal náš skladatel ve 20. letech, kdy poprvé Brno navštívil a byla tam uvedena jeho díla.

Program: *Bohuslav Martinů: Film v miniatuře, Leoš Janáček: Vzpomínka, Čekám Tě!, Bohuslav Martinů: Smyčcový kvartet č. 1, Tři české tance, Leoš Janáček: Po zarostlém chodníčku, Smyčcový kvartet č. 1*

Účinkující: žáci ZUŠ Vítězslavy Kaprálové – *Alexander Slávik, Jakub Kozák (klavír), dále Jan Jiraský (klavír) a Moravské kvarteto.*

Pobočka ve Zlíně

Věra Obdržálková

Pobočka Zlín uskutečnila v sezóně 2003-2004 několik akcí. Například 14. 10. 2003 na pěveckém recitálu Hany Jonášové zazněly v jejím nastudování mimo jiné překrásné *Písničky na jednu a na dvě stránky*.

*Pěvecký recitál Hany Jonášové, spoluúčinkující Věra Obdržálková (flétna)
a Lucie Vápová (harfa), Radnice ve Zlíně, 14. 10. 2003*

10. 3. 2004 se uskutečnil koncert komorních souborů Filharmonie Bohuslava Martinů (FBM) Zlín. Na programu bylo *Intermezzo – čtyři skladby pro housle a klavír, Impromptu pro housle a klavír* a *Serenáda II.* z roku 1936. Koncert byl spojený s besedou s paní Evou Štrausovou.

Dne 12. 2. 2004 navštívili členové SBM zajímavý koncert FBM, na jehož programu byla *Malá suita* z opery *Veselohra na mostě* od Bohuslava Martinů a česká premiéra skladby *Mysterium druidum* Sylvie Bodorové se sólistkou Kateřinou Englichovou (harfa). Koncert dirigoval Leoš Svárovský.

5. 10. 2004 se uskutečnil v kulturním institutu Alternativa ve Zlíně pěvecký recitál sólistky Národního divadla v Brně paní Andrey Priechodské. Z české hudby zazněla díla I. Hurníka, J. Nováka a J. Schreibera. Dále účinkovali: Lucie A. Vápová (harfa), Věra Obdržálková (flétna), Pavel Kalivoda (bubínek) a Marek Obdržálek (průvodní slovo). Koncert pořádala pobočka SBM.

Zahajovací koncert cyklu A FBM byl proveden dne 7. 10. 2004 za přítomnosti ruského konzula, zástupců Magistrátu statutárního města Zlína a autora skladby *Erbeniáda* – pana Pavla Blatného. Na uvedeném koncertě, ze kterého byla pořízena zvuková nahrávka, zazněla mimo jiné také 5. *symfonie* Bohuslava Martinů.

Návštěvnost koncertů FBM ve Zlíně je velmi dobrá, posluchači však upřednostňují tradiční klasicko-romantický repertoár. Například velký zájem byl o koncertní provedení opery *Rusalka* od Antonína Dvořáka. SBM ve Zlíně se v blízké budoucnosti chce zaměřit na získávání nových členů.

*Koncert na Radnici ve Zlíně, 10. 3. 2004
Josef Vyžrálek – housle, Veronika Kohoutková – klavír*

Pobočka v Poličce **za období prosinec 2003 až červen 2004** **Ellen Slavíková**

Činnost pobočky probíhá dle schváleného plánu. Konkrétní akce, na kterých se pobočka podílela nebo je přímo organizovala, jsou následující:

12. 12. 2003	Zájezd na závěrečný koncert IX. ročníku Festivalu BM do Prahy pro členy SBM zážitek na celý rok
15. 04. 2004	Program žáků a učitelů na Vernisáži v Muzeu Polička „Rodina Martinů – život na věži“
26. 05. 2004	Koncert k Roku české hudby: sál ZUŠ BM Polička
29. 05. 2004	Setkání členů SBM na Třech Studních
30. 05. 2004	Koncert pro poličsko-pražské členy SBM s prohlídkou Divadelního klubu. Na nedělním matiné zazněl například <i>Kvartet s bubínkem</i> Bohuslava Martinů.
04. 06. 2004	Slavnostní koncert k 55. výročí založení ZUŠ BM Polička

TALENTINUM V ROCE ČESKÉ HUDBY 2004 **Věra Obdržálková**

26. 4.-7. 5. 2004 se ve Zlíně a okolí uskutečnil 17. ročník mezinárodního hudebního festivalu mladých umělců Talentinum. Tuto tradici pomoci mladým talentovaným umělcům založil v roce 1972 poslední žák Václava Talicha dirigent Zdeněk Bílek, spolu s tehdejšími řediteli filharmonie ve Zlíně Františkem Tichým a uměleckou agenturou Pragokonzert.

Pro interprety, kteří stojí na začátku své koncertní kariéry, je velmi důležité vystupovat často na koncertním pódiu, před posluchači, s orchestrem, sami s nástrojem. Vzpomeňme například Leoše Svárovského, Tomáše Netopila, Jakuba Hrušku, Janu Jonášovou, Igora Ardaševa, Václava Hudečka, Petra Vronského a Irenu Grafenauerovou.

Festival Talentinum pořádá Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín spolu s dalšími organizátory kulturních zařízení (Bystřice pod Hostýnem, Uherské Hradiště, Vsetín, Šumperk). Mladí umělci zde mají možnost vystoupit i před jejich vrstevníky a pro tyto mladé posluchače je vždy jejich výkon inspirující.

Jednou z bohaté pracovní náplně Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně je věnování systematické pozornosti hudební výchově. Formou výchovných koncertů se žáci během devítileté školní docházky seznamují s bohatou hudební tradicí české i světové kultury. Hlavním moderátorem a dirigentem těchto koncertů je v poslední době Miloš Machek (například v programu „O kouzlené mošně“ zazněly i skladby ze Špalíčku Bohuslava Martinů).

OTVÍRÁNÍ STUDÁNEK – TŘI STUDNĚ

Josef Kaprál

Poslední květnovou sobotu se na Třech Studních konala tradiční slavnost Otvírání studánek. V kouzelném lesním areálu u studánek Barborky a Vitulky uvedli kantátu Bohuslava Martinů studenti Konzervatoře Brno za vedení prof. Stanislava Kumra. Aplaus několika stovek přihlížejících svědčil o tom, že s úspěchem.

Studánky Barborka a Vitulka

Ke slavnosti Otvírání studánek patří tradičně i vystoupení dětských folklorních souborů. Letos své umění předvedl Šípek z Nového Města na Moravě, Gen a Kamínek ze Žďáru nad Sázavou a Groš z Dolní Rožínky.

Dnes světoznámá kantáta Mistra přibližuje svými melodiemi podmanivý vysočinský kraj lidem ve světě. Mezi letošními diváky bylo i několik desítek členů Společnosti Antonína Dvořáka z Anglie vedených známým propagátorem české hudby Grahamem Melville-Masonem. První slavnost Otvírání studánek v rámci Evropské unie byla věnována i vzpomínce na 66. výročí pobytu Bohuslava Martinů na Třech Studních.

Slavnost Otvírání studánek – Tři Studně, 29. 5. 2004

OTVÍRÁNÍ STUDÁNEK – VLČKOV 29. 5.-30. 5. 2004

Eva Žižková

Letošní zájezd do Litomyšle, Vlčkova, Poličky a Skutče se nesl ve znamení Roku české hudby.

Litomyšli jsme věnovali sobotní dopoledne. Rozdělili jsme se do tří skupin: na ty, co se chtěli toulat samostatně, na skupinu, která navštívila zámek a Smetanův rodný byt v pivovaru, který leží v areálu zámku, a na ty, kteří navštívili zajímavé sbírky litomyšlského muzea. Než jsme se rozešli, prohlédli jsme si všichni krásné náměstí, řekli pár slov o historii města a připomněli si slavné rodáky a ty, kteří zde žili.

V půl druhé jsme odjeli do Vlčkova a zúčastnili se programu, který tradičně zahájily fanfáry Bohuslava Martinů a pozdrav starosty obce pana M. Nováka. Pak následovala vzpomínka dr. Jana Kapusty na prvního předsedu SBM dr. Václava Holzkněchta, od jehož narození uplynulo letos sto let. Připomněl jeho účast na jednom z prvních ročníků Otvírání studánek, kdy nám přšlo tak mohutně, že musel být program, ve kterém účinkoval i národní umělec Eduard Haken, přeložen do nedaleké Sloupnice. Zhodnotil Holzkněchtovy zásluhy nejen o SBM, ale i o Pražskou konzervatoř, jejíž byl dlouholetým ředitelem, i jeho organizační, odborné, jazykové i popularizační schopnosti.

Smíšený pěvecký sbor z Letovic zazpíval potom Otvírání studánek a tři sbory Antonína Dvořáka, letošního jubilanta. Soubor Carmina zazpíval a zatančil v lukách

písně Bohuslava Martinů a lidové písně a opět letovický sbor Bohuslava Martinů nás potěšil Písničkami na jednu i na dvě stránky. Sólo krásně zazpívala Miroslava Vávrová.

V 18 hodin jsme odcestovali do Poličky, ubytovali se v hotelu Opus a vyrazili jsme na večerní toulání městem. V neděli dopoledne jsme navštívili hrob Bohuslava Martinů. Potom nás čekal koncert v nově vybudovaném divadelním klubu Tylova domu. Uvítala nás ředitelka ZUŠ Bohuslava Martinů paní Pechancová. Soubor Ars Incognita z Brna zahrál skladby Petera Grahama, Gustava Křivinky a působivý Kvartet s bubínkem Bohuslava Martinů. Po koncertě si někteří z účastníků zájezdu prohlédli v Památníku BM výstavu „Rodina Bohuslava Martinů“, někteří vystoupali na věž kostela sv. Jakuba s rodnou světničkou skladatele.

Ve 14 hodin jsme odjeli do Skutče za památkami na další naše významné skladatele. V muzeu vybudovaném v domě manželky Vítězslava Nováka jsme navštívili expozici věnovanou skladateli, která je umístěna v části jejich bytu dokonce s původním vybavením. Zde při jejich letních pobytech vznikala řada Novákových skladeb a zde také skladatel v roce 1949 zemřel.

Poslední naší zastávkou byl Památník Václava Jana Tomáška, který se ve Skutči v roce 1774 narodil

v chalupě dnes pietně zrestaurované. Všem, kteří přemohli únavu a do památníku došli, byla odměnou nejen sama expozice, ale i výklad evangelické farářky paní Vikové a poslech nahrávek několika jeho písní srovnatelných se světově proslulými písněmi Franze Schuberta.

Zájezd se podle hodnocení účastníků vydařil. I letos vrtkavé počasí nám přálo.

Za organizací zájezdu i za odborný výklad je nutné poděkovat především paní Mgr. Libuši Laštovkové.

Rodný dům Václava Jana Tomáška (1774 – 1850)

NA OKRAJ JUBILEÍ CHARLOTTE MARTINŮ

Jan Kapusta

V prosinci roku 2003 uplynulo už 25 let, co byla do poličské země uložena choť velkého Poličana (zemřela 23. 11). Letos, 21. července 2004, je tomu 110 roků, co se v Ochancourtu ve Francii narodila. Je více důvodů vzpomenout se zvláštní úctou na Charlotte Martinů, než jsou dvě zaokrouhlená jubilea. Její život, vztah k Bohuslavu Martinů a jeho vlasti spoluutvářejí zvláštní historii, vpravdě román plný dramatu, který se uzavřel velkolepým finále. Bylo by možno mít ho toliko za pozoruhodný cituplný příběh přimykající se k životu význačného umělce, kdyby nezahrnoval také tolik závažných skutků a neuvěřitelných důsledků. Dávno už měl být vypsán, nejen kvůli lidské zajímavosti a zvědavosti; tvoří důležitou, byť neviditelnou součást boje o stabilizaci díla Bohuslava Martinů ve světě v dvacetiletí po jeho smrti.

Paní Martinů věnovala u nás odborná literatura dost pozornosti, možná víc než ženám jiných předních umělců. Na rozdíl třeba od Fibichovy Anežky Schulzové nebo Janáčkova idolu Kamily Stösslové nestala se zdrojem obdivné múzické inspirace. Její role v životě Bohuslava Martinů byla naprosto reálná, někdy nevděčná, a přesto naprosto nenahraditelná. Bez paní Charlotte by nepraktický Martinů byl v každodenním životě nejednou ztracen. Je třeba si stále uvědomovat a oceňovat, že slečna Quennehen vstoupila do manželského svazku s okouzlujícím a po čase i úspěšným mužem, který však byl chudý stejně jako ona, celý život proputoval po světě bez existenčního zabezpečení a stálého domova a který vlivem zvlášť citlivé umělecké mentality se vyznačoval otevřeným vztahem k ženám. Svou roli přijala samozřejmě, pevně a věrně. Zajímavost a přitažlivost běhu jejího života ukazuje, že v roce 2003 byla již potřetí vydána její vzpomínková kniha *Můj život s Bohuslavem Martinů*. Dosavadní monografie o skladateli (Šafránek, Mihule) ostatně přinesly dosti základních faktů.

Do smrti Martinů vystupovala Charlotte Martinů v životopisech jako manželka českého skladatele, provázející ho spolehlivě na cestách za chlebem a uměním po Evropě a do zámoří. Po jeho odchodu v roce 1959 trochu zmizela ze zorného úhlu veřejnosti. Ač neobeznámena s problematikou, musela samostatně převzít zodpovědnost a veškerou péči o dílo Martinů. Chyběly jí znalosti a praktické zkušenosti. Stala se někým jiným. Vyhledávala a udržovala styky především s interprety, kteří byli s to šířit a propagovat manželovo dílo. V kontaktu se světem, vydavatelskými a poradatelskými organizacemi, interprety a podobně řídila se ženskou intuicí. Přilnula k těm, kdož v ní vzbudili důvěru. To se nakonec ukázalo jako důležité ve vztahu k Československu, zejména v závěrečném rozhodování, jak naložit s manželovým dílem.

Po smrti skladatele žila paní Charlotte celkem osaměle v rodné Francii v pikardském Vieux Moulin a postupem času ztrácela někdejší přátele. Její svět se zmenšil, obtíže života a starosti se rozrůstaly. V 60. a počátkem 70. let zajížděla do Československa na Pražské jaro, případně na hudební festival do Brna. Nebyla předmětem zvláštní pozornosti, oficiální vztah k Martinů byl stále zlý a studený.

V agenturách a vydavatelstvích si zařizovala nezbytné záležitosti. Oporu a pomoc nacházela v přátelství řady hudebníků (Ivan a Saša Večtomovové, Josef Páleníček, Karel Šebánek, dr. Jaroslav Mihule a další) a meziválečných druhů a družek z Paříže (Jan Zrzavý, Anna a Herberta Masarykovy, Špačkovi a další).

Před polovinou 70. let se začala situace prudce měnit. Přinesla zásadní obrat ve vztazích ke skladateli i k paní Charlotte. Příznivou roli sehrály dobré a dlouholeté známosti a nová důvěryhodná přátelství (Ivan Štraus, dr. Richard Klos a další). Od té doby lze počítat závěrečnou etapu života paní Martinů, již byly korunovány její zásluhy. Připomeňme při této jubilejní příležitosti alespoň nejdůležitější, jež uzavřely velký případ Bohuslav Martinů a o nichž se ani dost neví.

Smrtí Bohuslava Martinů se stala paní Charlotte dědičkou autorských práv k jeho dílu. Přešly na ni prostředky za užívání skladatelovy tvorby, jež tvořily základ její materiální existence, i – jak jsme už uvedli – povinnost péče za šíření, vydávání a podobně. Protože manželé Martinů neměli potomky, stával se tento odkaz i předmětem starostí, jak s ním naložit. Skladatelova autorská práva spravovala ochranná organizace SUIISA v Basileji ve Švýcarsku. Při ní byla v roce 1969 založena nadace (Martinů – Stiftung), která – jak se předpokládalo – převezme nakonec toto dědictví a zodpovědnost za ně.

O životních starostech paní Martinů přivezl koncem roku 1973 do Prahy zprávu klavírista profesor Josef Páleníček. Českému hudebnímu fondu a ministerstvu kultury předestřel návrh, že se pokusí přesvědčit vdovu, aby změnila své rozhodnutí a postoupila odkaz do vlasti svého muže a aby zároveň dala souhlas k převozu ostatků manžela do republiky. Socialistické Československo se ke svému rodákovi a jeho dílu vždy nechovalo zvlášť pozorně a ohleduplně. Na vysokých místech však bylo dosaženo souhlasu v naději na valutové přínosy s akcí, která mohla být a také byla náročná.

Během čtyř let se velkolepým úsilím dospělo k souladu a dohodám s paní Martinů. Působením zejména skupiny čestných a obětavých činovníků uvěřila, že republika, zastoupená Českým hudebním fondem a jeho čerstvě zřízenou domácí nadací, bude nejlépe pečovat o umělecký odkaz manželův. Ač pod tlakem západoevropských přátel a emigrantů, dala souhlas k převozu jeho ostatků ze Švýcarska, také ke svému pohřbu v Poličce a k převodu podstatné části autorských práv na novou Nadaci Bohuslava Martinů. Poličskému Památníku Bohuslava Martinů darovala archiv, knihovnu a velký soubor skladatelových rukopisů. Mohutným náparem se podařilo pak dosáhnout souhlasu mecenášů, aby tělo Martinů smělo být z jejich soukromého pozemku vyzvednuto a převezeno do Poličky.

Rozhodnutí Charlotte Martinů měla dalekosáhlé důsledky, jejichž prozíravost je dnes možno plně ocenit. Pražská Nadace slouží velkoryse české hudbě, studiu, provozu, interpretaci, bádání a představuje jeden z největších podpůrných zdrojů, který v materiální bídě dnešního státu pomáhá udržovat v chodu tvůrčí síly.

Bohuslav a Charlotte Martinů, Darien 1943 © PBM

Když 23. listopadu 1978 paní Martinů po úrazu ve věku 84 let zemřela na soukromé klinice ve Villiers-le-Belle, severně od Paříže, byla převezena do Poličky a tam slavně pohřbena za veliké účasti lidu dne 11. prosince. Odvážným rozhodnutím dát se sama pochovat v Poličce si vynutila na švýcarské straně manželovo přemístění. Za tři čtvrtě roku poté byly vedle ní do rodinné hrobky uloženy i ostatky Bohuslava Martinů.

Velký příběh se uzavřel. Rodinný hrob je předmětem láskyplné pozornosti a péče. Obětavá Francouzka zůstane v paměti nejen jako choť českého skladatele, ale zároveň jako žena spojená s jeho rodnou zemí četnými silnými pouty, která pro ni neuvěřitelně mnoho vykonala.

ODEŠLA LEGENDA ČESKÝCH HOBOJISTŮ ...

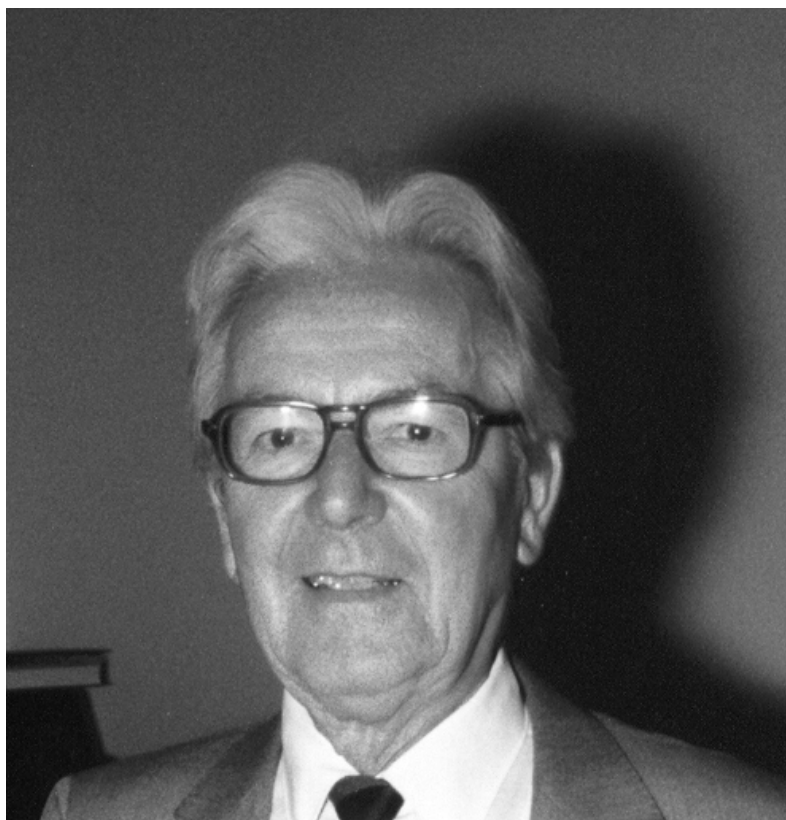
Jindřich Feld

Jiří TANCIBUDEK (1921-2004) byl naposled v Praze v září 2003, vracel se po Listopadu pravidelně do své staré vlasti. Těšili jsme se na opětné setkání na jaře 2004, bohužel již však nedoletěl. Zemřel náhle v letadle, ještě nad Austrálií, letěl se svou manželkou Věrou do Evropy na svatbu své vnučky ... Bylo to 1. května 2004, právě v den stoletého výročí úmrtí Antonína Dvořáka. Snad je toto datum symbolické: podobně jako Dvořák zůstal vždy svým srdcem i hudebním cítěním pravým českým muzikantem, i když žil dlouhá léta v cizině.

Po válce člen České filharmonie i Talichova Českého komorního orchestru, odešel po Únoru za dobrodružných a dramatických okolností z vlasti, aby svůj další plodný život prožil v daleké Austrálii – jako slavný světový sólista i vyhledávaný pedagog, profesor na universitě v Adelaide. Měl jsem to štěstí, že jsem na této škole také dva roky působil, byli jsme tedy v denním osobním styku, a to nejen hudebním: Tancibudek byl totiž šťastný, když mohl mluvit česky, svůj rodný jazyk si uchoval i po letech, stejně jako jeho manželka, v dokonalé a kultivované podobě, bez nejmenšího cizího přízvuku. Naopak jeho perfektní angličtina nikdy nepozbyla typický přízvuk český! Ostatně i jeho dvě dcery, již rodilé Australanky s anglickými školami, češtinu výborně ovládají.

V Austrálii patřil k největším hudebním umělcům tohoto kontinentu, což dosvědčuje mimo jiné i zařazení jeho nahrávek do prestižního souboru historických snímků rozhlasové společnosti ABC Classics, pod názvem AUSTRALIAN HERITAGE^{*}, je to však bohužel jeho jediná komerční kompaktní deska. Na štěstí ale již byla řada jeho výborných nahrávek (například hobojevé koncerty: Wolf-Ferrari, Strauss, Feld i skladby komorní) uchována na dalších kompaktech, o nichž věřím, že budou jednou dostupné. Bohužel neexistují nahrávky vynikajícího souboru, který založil: The Adelaide University Wind Quintet. S tímto kvintetem také poprvé opět navštívil Prahu, u příležitosti koncertní cesty souboru kolem světa v únoru 1969, kdy to ještě bylo možné. Byla to těžká doba, doba Palachovy oběti. Vzpomínám, jak těžce Jirka nesl tento tragický osud svého národa. Jeho kvintet zde vystoupil v Janáčkově síni tehdejšího Klubu SČS a dokonce v rozhlase nahrál můj 2. dechový kvintet, který jsem pro něj roku 1968, již v Austrálii, napsal. Zřejmě to je jediný doklad vynikající hry tohoto souboru.

Snad největší zásluhou Tancibudka však je skutečnost, že mu hobojisté celého světa vděčí za nejvýznamnější hobojevý koncert 20. století, koncert Bohuslava Martinů. Chtěl hrát v Austrálii hlavně českou hudbu, ale významné dílo českého skladatele chybělo. Obrátil se tedy na Martinů, žijícího v té době ve Francii, se žádostí, zda by pro něj nenapsal koncert. Martinů rád přijal a tak vzniklo dílo, které je dodnes největší chloubou hobojevé literatury. Tancibudek je premiéroval v Sydney v roce 1956. Později provedl i evropskou premiéru a mnohá další provedení s různými orchestry. Vzpomínal, že když v roce 1961 zkoušel koncert s Melbourne Symphony Orchestra za řízení Karla Ančerla, přerušil Ančerl po několika taktech poslední části 2. věty zkoušku a téměř se slzami radosti v očích řekl: „To je absolutně krásné!“ Teprve pak zkouška pokračovala ...

Jiří Tancibudek byl jedním z posledních žijících pamětníků Bohuslava Martinů, na kterého vzpomínal nejen jako na velkého umělce, ale také jako na vzácného, skromného a jemného člověka. Tancibudkovo jmenování čestným členem Společnosti Bohuslava Martinů bylo tedy jen přirozeným uznáním a vyjádřením hlubokých díky za vše, co udělal nejen pro Martinů a jeho hudbu, ale pro české hudební umění vůbec. Budeme stále vzpomínat na krásnou besedu v naší společnosti a jeho poutavá vyprávění – naštěstí nahraná na videu!

Ti, kdo ho poznali, si navždy uchovají vzpomínku na velkého umělce, vzácného, kultivovaného člověka se smyslem pro vše krásné, ale také se smyslem pro humor a hlavně s úctou ke všem velkým hodnotám svobody a demokracie, které vyznával a které byly v tom nedávno uplynulém století tolik ubíjeny. Odešel velký světoobčan, Australan, ale svým srdcem především velký český muzikant!

**/ AUSTRALIAN HERITAGE = Australský odkaz (a sublabel of ABC Classics devoted to recordings of historic value made by artists whose musical legacies are a lasting influence on Australian culture), deska č. 461 703-2 Jiří Tancibudek (Oboe) obsahuje tyto skladby: Joseph Haydn: Hobojový koncert in C, Bohuslav Martinů: Koncert pro hoboje a malý orchestr, Benjamin Britten: Šest metamorfóz dle Ovidia, Jindřich Feld: Sonáta pro hoboje a klavír a Margareth Sutherland: Sonatina pro hoboje a klavír. Skladby Martinů, Felda a Sutherland byly napsány pro Tancibudka a jemu věnovány.*

100 LET DR. VÁCLAVA HOLZKNECHTA

PROSLOV NA ZAHÁJENÍ 22. ROČNÍKU PUTOVÁNÍ ZA STUDÁNKAMI VE VLČKOVĚ 29. 5. 2004

Jan Kapusta

V roce České hudby 2004 se naskýtá vzácná příležitost vzpomenout jubilea význačné hudebnické osobnosti – dr. Václava Holzknechta. 2. května totiž uplynulo sto let od jeho narození. Tento znamenitý muž stál od roku 1977 až do své smrti v roce 1988 v čele Společnosti Bohuslava Martinů, která spoluzakládala a 22 let spolupředná Putování za studánkami.

Od Holzknechtova odchodu na nebeské kůry uplynulo už šestnáct let. Pamětníkům se však nezdá, že by jeho nepřítomnost trvala už tak dlouho. Nicméně v hudebním životě po tu dobu citelně chybí jeho zasvěcené slovo, jakým dovedl vstoupit do aktuální problematiky.

Znali jsme ho z osobního styku, z rozhlasu, z televize, filmu, tisku, z jeho knih. Svou šarmantní osobností a srozumitelným slovem dokázal zaujmout a získat. Obdivovali jsme ho. Ale dost jsme si neuvědomovali, že – ač skromný a neokázalý – je jednou z největších a nejvlivnějších osobností doby. Znal, věděl, uměl. V citlivých záležitostech veřejného zájmu neváhal vystoupit, i když poměry doby bránily kritice.

Holzknechtova široká působnost spočívala v mimořádné výkonnosti a přesvědčivosti umělecké, pedagogické, vědecké a popularizační. Pan profesor se energicky angažoval až do pozdního věku. To vše způsobovalo, že byl znám, a to všeobecně, nikoli pouze v hudebnických kruzích. Dnes si ovšem lidé pamatují Holzknechta až z posledních let, z jeho vystoupení ve sdělovacích prostředcích.

Kam přišel, zanechal stopu. Vystudoval práva a zároveň se vyškolicil na konzervatoři jako pianista. V počátcích sloužil na finančních úřadech a koncertoval, rovněž i v zahraničí. Umělecky propagoval Smetanu a své současníky. Za války v roce 1942 nastoupil jako profesor na konzervatoř a vzápětí byl zvolen ředitelem, na 28 let. Zasloužil se o umělecký status školy, kde před ním působily takové osobnosti jako Antonín Dvořák, Vítězslav Novák, Josef Suk a další. Nadán diplomatickou schopností, dokázal ústav převést přes úskalí nacistické a pak značné části totalitní doby. Šťastně se v něm pojila právnická obratnost v jednání, schopnost přesně a jasně formulovat myšlenky, s citlivostí umělce a pedagoga rozlišovat hodnoty a jejich význam.

Za první republiky se v hudební skupině Mánes seznámil s jejím „dopisujícím“ členem – Bohuslavem Martinů. Netušil, že v nedaleké budoucnosti se stane jeho štítem. Když po válce zakládal vysokou hudební školu – Akademii múzických umění, prozíravě Mistra a přítele požádal, aby přijal místo profesora skladby a vrátil se tak z Ameriky domů. Nedopadlo to.

Už se neví, že se v roce 1945 spolu s Rafaelem Kubelíkem zasloužil o vrácení budovy tehdejšího parlamentu – Rudolfiny, hudbě a také konzervatoři. V roce 1970 v souvislosti s politickými prověrkami, nehodlaje kádrovat, z konzervatoře odešel. Vzápětí byl povolán na místo šéfa naší nejvýznamnější hudební instituce – opery Národního divadla. 16 let předsedal festivalovému výboru Pražského jara. V roce

1963 založil v Hradci Králové Smetanovskou klavírní soutěž, jež s mezinárodním renomé probíhá dodnes. V roce 1984 prosadil projekt Souborného vydání klavírního díla Bedřicha Smetany, které potřebovali domácí pianisté a zejména svět.

Nedovedeme si představit, jak při vši té činnosti stihl napsat stovky článků a na 20 knih, mezi nimi o Jaroslavu Ježkovi a Osvobozeném divadle a monografii o Bedřichu Smetanovi. V poslední dekádě svého života jako první předseda Společnosti Bohuslava Martinů a publicista vykonal mnoho zejména pro poznání života a díla tohoto skladatele.

Mezi nejvýchodočeštějšími krajany zůstává v živé paměti, jak v tisku v roce 1988 úspěšně zasáhl proti okresním politickým orgánům, které po řadu let odpíraly povolit hudební školu v Poličce jméno Bohuslava Martinů.

V roce 1986 jsme dr. Holzknechta s radostí přivítali ve Vlčkově na 4. ročníku Putování za studánkami, za nejdeštivějšího a nejstudenějšího počasí za celých 22 let. Přijel v teplé čepici a zimníku. S chutí pojedl řízek a popil pivo. Do obecní kroniky (z roku 1798!) napsal celou stránku. Převezli jsme ho pak do sloupnické sokolovny, kde se konal úvodní slavnostní koncert z české operní tvorby. Hrála Litomyšlská filharmonie, zpíval pěvecký sbor Vlastimil a člen opery Národního divadla Eduard Haken. Pana profesora jsme vystrčili na jeviště, jak byl zvyklý. Za napětí v sále, které panovalo vlivem neobvyklé konstelace náhlých událostí, bez přípravy pronesl jeden ze svých brilantních projevů.

A to je závěrečná, milá vzpomínka na prof. dr. Václava Holzknechta, který – kdyby byl živ – nepochybně by s námi v plném rozletu práce oslavil svých sto let.

VZPOMÍNKA NA RUDOLFA FIRKUŠNÉHO PRVNÍHO DOKTORA „HONORIS CAUSA“ JANÁČKOVY AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ

Alena Veselá

Letos 19. července uplynulo již deset let od smrti největšího českého pianisty Rudolfa Firkušného. Narodil se 11. února 1912 v Napajedlích, po otcově smrti žil s matkou a dvěma sourozenci v Brně, které se stalo na dlouhá léta jejich domovem. V roce 1917 došlo k události, která výrazně ovlivnila celý jeho další život. Poprvé se setkal s Leošem Janáčkem, který sice neuznával tzv. zázračné děti, ale po jeho přezkoušení prohlásil: „Takový talent se rodí jednou za století“ a nabídl se, že ho bude učit. V sedmi letech se mladý Rudolf stal řádným žákem nově vzniklé brněnské konzervatoře, hudební teorii ho učil Janáček, klavír Růžena Kurzová. Pozdější pianistické studium na mistrovské škole pražské konzervatoře absolvoval u významného pedagoga Viléma Kurze.

První veřejný koncert měl Firkušný již v osmi letech, první zahraniční vystoupení v jedenácti letech ve Vídni. Další osobností, která výrazně ovlivnila jeho život, byl T. G. Masaryk. V roce 1927 byl Firkušný pozván do Lán, aby soukromě zahrál panu prezidentovi. Jeho vystoupení na Masaryka tak zapůsobilo, že mu zajistil finanční podporu na studia. Sam Firkušný o tom prohlásil: „Leoš Janáček a T. G. Masaryk byly dvě největší osobnosti, které jsem ve svém životě poznal.“

Díky stipendiu se mohl účastnit klavírních kurzů, které v Paříži vedl světově proslulý pianista a pedagog Alfréd Cortot. Když mu Firkušný přehrál několik skladeb, objal jej před všemi účastníky a pronesl tuto větu: „Vy nepotřebujete učitele, ale obecenstvo.“ V dalších letech následovala řada koncertů v Evropě i USA provázená mimořádným úspěchem. Jeho umělecký rozlet byl zastaven nacistickou okupací. V roce 1939 unikl do Francie a po jejím pádu se mu podařilo po dobrodružné cestě přes Španělsko a Portugalsko odjet do USA.

Koncert v newyorské Town Hall v roce 1941 s pořadem Smetana, Janáček, Martinů znamenal začátek jeho hvězdné kariéry v Americe a celém kulturním světě. Velkým přínosem pro českou hudbu mělo jeho dlouholeté přátelství s Bohuslavem Martinů, který mu věnoval většinu svých skladeb. Firkušný, který se zařadil mezi přední světové pianisty, se stal největším propagátorem jeho díla vedle děl Leoše Janáčka, Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a dalších českých skladatelů.

Slavný byl v roce 1990 návrat Rudolfa Firkušného do vlasti. Udělení čestných doktorátů Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity a Janáčkovy akademie múzických umění bylo oceněním jeho nesmrtelných zásluh o českou hudbu i díky za jeho životní postoje, když se otevřeně postavil proti komunistické totalitě a přihlásil se k těm, kteří pomáhali v boji za lidská práva. Spolu s Rafaelem Kubelíkem odmítl vystupovat v zemích ovládaných totalitním režimem. Nejvyššího vyznamenání se mu dostalo z rukou prezidenta Václava Havla, když 28. října 1991 obdržel Řád TGM 1. třídy.

Dovolím si k tomuto velmi stručnému životopisu Rudolfa Firkušného připojit několik osobních vzpomínek.

V naší rodině bylo jméno Rudolfa Firkušného skutečným pojmem. Vzpomínám si na jeho koncert v Besedním domě v Brně, kdy jsem jako malá holčička seděla v první řadě a s úžasem vnímala jeho hru. Dodnes si vybavuji dojem, který na mě udělal přednes Stravinského Petrušky. Dlouhá léta jsme pak o Firkušném mohli slyšet pouze z doslechu. Změna pro nás nastala, když se oženil s Taťánou Nevolovou. Nevolovi patřili mezi naše blízké přátele, trávili jsme společné prázdniny na Českomoravské vysočině, Taťánu jsem poznala, když jí ještě nebyly dva roky. Od Nevolů jsem se pak dozvíдалa nejnovější zprávy o Firkušném činnosti a úspěších, získala jsem také jeho nahrávky. Je mi moc líto, že se Taťanini rodiče nedočkali slavného návratu svého zetě do vlasti.

Jednou z nejkrásnějších chvil po listopadu 1989 bylo pro mě slavnostní udělení čestných doktorátů Rafaelu Kubelíkovi a Rudolfu Firkušnému Univerzitou Karlovou v roce 1990. Byl to dojemný okamžik, když jsem stála v Karolinu v taláru mezi ostatními rektory a mohla být přímým účastníkem této historické události.

Při dalších setkáních jsem měla možnost poznat Rudolfa Firkušného jako osobnost při vši velikosti nesmírně lidskou a přirozenou. Nevynechala jsem jedinou příležitost slyšet jeho nezapomenutelné koncerty v Praze, Brně i Napajedlích. Po čestném občanství, které mu udělila Praha, Brno a Napajedla, byl Firkušný jmenován také čestným občanem Uherského Hradiště. Bylo to krátce po smrti mého manžela a rodina Firkušných mě chtěla potěšit a pozvala mě na tuto slavnost. V té době získala JAMU jako první vysoká umělecká škola v České republice akreditaci k doktorskému studiu s možností udělování čestných doktorátů. Napadla mě myšlenka, že by bylo krásné, kdybychom tuto éru zahájili udělením čestného doktorátu Rudolfu Firkušnému. Při společném obědě jsem se Mistra dotázala, zda by přijal první čestný doktorát naší alma mater. Byla jsem nesmírně potěšena jeho spontánní reakcí, když se vyjádřil, že to bude pro něj velká čest a radost.

6. října 1993 vystoupil Rudolf Firkušný na Mezinárodním festivalu v Brně v sále Janáčkovy opery. Na programu měl klavírní skladby Leoše Janáčka. Na tento večer nelze zapomenout, jeho Janáček všechny zcela uchvátil výrazovou hloubkou a nezvyklou poezií.

Druhého dne nastal pro Janáckovu akademii slavný den, konala se promoce Rudolfa Firkušného čestným doktorem naší školy. Účastnilo se jí dvacet dva rektorů a akademických funkcionářů českých a slovenských vysokých škol, řada oficiálních hostů i rodina doktoranda vedle řady přátel obdivovatelů.

Rudolf Firkušný a Bohuslav Martinů, New York 1943 © PBM

Návrh na udělení čestného doktorátu přednesl děkan hudební fakulty doc. Jiří Skovajsa, promotorem byl doc. Bedřich Havlík. Pro mne bylo velkou ctí, že jsem tomuto významnému aktu mohla předsedat. Na promoci vystoupili nejúspěšnější studenti klavírního oboru, Renáta Ardaševová a Jan Jiraský. Potěšilo mě, jak krásně se o jejich výkonech vyjádřil Rudolf Firkušný.

V prosinci 1993 jsem se setkala s Firkušnými v útulném prostředí jejich dočasného pražského domova. V té době Mistr Firkušný, stále v obdivuhodné formě, natáčel se členy České filharmonie díla Leoše Janáčka. Strávila jsem s nimi a Tatáninou sestrou Evou chvíle plné pohody. Netušila jsem, že vidím Mistra naposled.

Nevím, zda si naše kulturní veřejnost dostatečně uvědomuje, co všechno Rudolf Firkušný pro českou hudbu vykonal. Na tom, že je dnes v celém světě známo a stále více ceněno dílo Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů, má spolu s Rafaelem Kubelíkem nepominutelnou zásluhu. Vzpomínáme na něj jako na největšího českého pianistu a člověka ryzího charakteru.

Článek převzat s laskavým souhlasem autorky z Občasníku JAMU 2004/ I., str. 8-9

POZNÁMKA K POSTAVENÍ A SPOLEČENSKÉMU UPLATNĚNÍ DÍLA BOHUSLAVA MARTINŮ

Jaroslav Hraba

Vím, že obhajovat velikost a význam díla Bohuslava Martinů ve Zprávách SBM opravdu znamená nosit dříví do lesa. Znalci jeho tvorby, ale i vyznavači tak zvané klasiky pokládají Martinů za jednoho ze čtyř největších zjevů českých hudebních dějin, za našeho druhého největšího symfonika, respektive tvůrce české instrumentální hudby 20. století, srovnatelného s kterýmkoliv hudebním velikánem světového významu počínaje Beethovenem, přes romantiky až po Honeggera, Prokofjeva či Šostakoviče. Modernost, osobitost a současně srozumitelnost a silný emocionální účín – to jsou dominující vlastnosti hudby Bohuslava Martinů. Profesor Mihule při jedné příležitosti napsal pozoruhodnou větu: „Symfonické fantazie patří k dílům, jež nutí člověka slyšet, cítit, jednat jinak, než jak dosud považoval za běžné“. Což tato nádherná věta neplatí přinejmenším pro všechny jeho symfonie?

O existenci obdobného pohledu významných osobností a institucí na dílo Bohuslava Martinů svědčí například skutečnost, že v dramaturgii České filharmonie (ČF) posledních let zaujímá Martinů postavení dokonce druhého nejhranějšího skladatele hned po Antonínu Dvořákovi. V souhrnné nabídce ČF na sezónu 2003/2004 nalezneme Bohuslava Martinů celkem 27x. Pro srovnání uvedme, že Antonín Dvořák je zde nabídnut 14x a Ludwig van Beethoven 12x. Odpovídající uplatnění díla Martinů bychom našli také u dalších institucí zabývajících se prezentací klasické hudby – například v programech Českého rozhlasu 3 – Vltavy.

Přesto bychom i v profesionálních kruzích našli postoje, podle nichž není tvorba Martinů tak jednoznačně oceněna: Setkal jsem se například s názorem, podle něhož je nutno Martinů vidět v jedné řadě s tvůrci, jakými jsou třeba Vycpálek, Novák, Jiráček, Bořkovec, Kabeláč, Ištván. Ani v nejmenším nemíním snižovat význam jmenovaných skladatelů. Avšak s tímto pohledem souhlasit nemohu.

Naproti tomu s takovým názorem vcelku dobře koresponduje heslo Bohuslava Martinů v jakési odborné publikaci nazvané „Slovníček hudebních osobností“ z roku 1999, ve které se uvádí několik skladatelových oper, baletů, kantát, obecně se též

zmiňuje komorní tvorba a písně. Vynechány jsou však opery Julietta, Řecké pašije a zcela tu chybí díla symfonická a koncertantní. Sotva si to lze vysvětlit jinak než neznalostí skladatelova díla – a pravděpodobně i významu.

Ještě v roce 2003 patřilo k takovým negativním příkladům vysílání radia Classic FM, v jehož denním (nevím jak v nočním) vysílání se jméno Bohuslava Martinů nikdy nevyskytovalo. Vývoj této rozhlasové stanice však zároveň svědčí o tom, že negativní postoje ke společenskému uplatnění díla Martinů jsou přece jen postupně přehodnocovány. Od letošního roku jsou skladby tohoto velikána zařazovány – i když jen sporadicky. Domnívám se, že to je významný posun v propagaci této hudby světového významu. Vedoucím pracovníkům – a myslím, že především paní M. Klausové, jež je nyní ředitelkou programu Classic FM – za to patří nepochybně uznání.

Je však nutno počítat s tím, že by se konkrétní příklady nedostatečné pozornosti dílu Bohuslava Martinů našly ještě u leckteré instituce, respektive osobnosti jakkoliv se zabývající klasickou hudbou.

Proto myslím, že bude nutno vyvíjet ještě mnoho úsilí na poli propagace – preferování díla Martinů, než se tento hudební velikán stane odpovídající součástí v povědomí nejen organizátorů, ale i účastníků – posluchačů české hudby.

Kresba Bohuslava Martinů © PBM

Recenze

CHARLOTTE MARTINŮ: MŮJ ŽIVOT S BOHUSLAVEM MARTINŮ. EDITIO BÄRENREITER PRAHA

ISBN 80-86385-22-1, 226 S.

Vlasta Reittererová

Útloučkou knížku vzpomínek Charlotte Martinů vydalo nakladatelství Bärenreiter k 25. výročí autorčina úmrtí. Žena, která strávila po boku Bohuslava Martinů víc než třicet let a nakonec na vlastní přání rovněž po jeho boku spočinula v české půdě, se zasloužila o mnohé z toho, čím se dnes česká hudba pyšní. Bývaly doby, kdy bylo jméno Martinů jménem odrodilce, kdy zněla jeho hudba českým uším cizácky a jeho zem se k němu nechtěla příliš znát. O tom, jak se Martinů díval na politický vývoj v Československu po válce a jak a kdy dospěl nakonec k rozhodnutí (či byl přinucen toto rozhodnutí učinit), že se do Čech nevrátí, se z tohoto zdroje nedozvíme. Stejně tak se nedozvíme nic o skladatelově tvůrčím procesu, jeho skladby jsou zde zmiňovány jen jakoby mimochodem, ačkoli se autorka v původní verzi snažila každou část svého vyprávění alespoň názvem příslušné kapitoly uvést se skladbami Martinů do souvislosti. Tyto názvy však později vyškrtla. České vydání z roku 1971 a jeho reedice z roku 1978 přidělily kapitolám názvy, jež jim vymysleli editoři. Nebyly to jediné zásahy do původního textu.

Vzpomínky Charlotte Martinů mají tři vrstvy: první tvoří původní text, diktovaný přítelkyni Anně Marii Wurmové (která byla zároveň první překladatelkou do češtiny), druhou autorčiny vlastní škrty, opravy a dodatky, třetí cenzurovaný text prvního a druhého českého vydání. V nové edici, již připravili Ludmila Sadílková a Aleš Březina a již lze nazvat edicí kritickou, jsou díky poznámkovému aparátu k rozpoznání první dvě vrstvy a přibyla k nim vrstva čtvrtá, totiž komentáře a vysvětlivky vydavatelů. Ti zároveň vytvořili v tomto poznámkovém aparátu pomocí citací z dopisů Bohuslava Martinů jakýsi „Bohušův doplňující komentář“ ke vzpomínkám jeho ženy. Třetí vrstva je odstraněna, protože podkladem k vydání byl originální strojopis s rukopisnými dodatky, jenž je nyní uložen v Památníku Bohuslava Martinů v Poličce, a jeho strojopisný opis, pořízený Charlotte Martinů a uložený tamtéž. Nový překlad pořídila Catherine Ébert-Zeminová a také její text vystihuje osobnost Charlotte Martinů zřejmě autentičtěji než místy poněkud přestylizovaný překlad Wurmové; Charlotte Martinů se netajila tím, že je obyčejnou švadlenou, žijící vedle génia, plně mu oddanou a tolerující, ale za hranice jeho umění nedosáhla. V prosté jazykové stylizaci nového překladu (včetně nahrazení někdejšího domáckého oslovení Martinů „tatiček“ za původní „Petit-Père“ zvukově lépe odpovídající „Papínek“) tedy nijak nepřekvapí, jak málo vlastně Charlotte Martinů hovoří o hudbě a umění vůbec. Jak říkají editoři, „to skutečně nebyl její svět“. Přece jen mu však porozuměla natolik, že se dokázala o manželovo dílo postarat. Také díky jí a její velkorysosti je tvůrčí odkaz Bohuslava Martinů soustředěn a badatelsky i edičně zajištěn.

Srovnání se starším vydáním Supraphonu nechť si učiní zvědavý čtenář sám. Pravděpodobně nepřekvapí, že v sedmdesátých letech vypadly z textu zmínky o takových lidech jako americký ministr zahraničních věcí Foster Dulles či přítelkyně Jana Masaryka Marcia Davenportová, sestry Masarykovy, citovaný dopis Martinů Janu Novákovi a podobně. (Jen na okraj, k Fosteru Dullesovi životopisný doplněk schází. Výrok ošetřujícího lékaře Martinů s poukazem na Dullesův osud by měl zvláštní pointu. Dulles zemřel na rakovinu 24. května 1959, tři měsíce před Martinů). Zmínky o Rafaelu Kubelíkovi se v „cenzurovaném“ vydání ztenčily na minimum (chybělo například Kubelíkovo umělecké hodnocení Václava Talicha či fakt, že na Pražském jaru 1947 dirigoval Martinů Pátou symfonií právě on), některé odstavce byly přemístěny a tak dále.

Zmíněné vrstvy textu bylo možno řešit různými způsoby. Domnívám se dokonce, že původní názvy kapitol – ačkoli je Charlotte Martinů vyškrtla – příslušný úsek skladatelova života vystihují natolik, že mohly stát v záhlaví odlišené graficky od autorkou revidovaného textu (typem písma, oddělením závorkami a podobně) namísto opakující se podčarové poznámky, jež pak musí nutně být signalizována hned za prvním slovem, tedy i za předložkou. Stejně tak mohl být vytvořen samostatný biografický dodatek za vlastním textem a tím by se také snížil počet poznámek, tištěných (asi nejen pro mne) velmi malým typem písma. (Vysvětlivkový aparát z pera Iši Popelky za textem mělo původní vydání, jež sem ovšem umístilo i tak podstatné informace jako byly identifikace a datace skladeb a podobně). Současní editoři se však rozhodli pro poznámkový aparát pod čarou a dodrželi jej důsledně. Text lze vlastně číst několika různými způsoby: jako pouhé vyprávění Charlotte Martinů, jako třívrstevné vyprávění s komentářem a poznámkami, ale lze číst i komentáře samotné. Je zde vždycky dost důvodů se ke knížce vracet.

Recenze převzata s laskavým svolením IBM z -Newsletter č. 1, 2004, str. 13

Manželé Martinů, Ridgefield 1944 © PBM

CO NAJDETE V TISKU

➤ **Festival Bohuslava Martinů 2003**

Príspevky Jany Vašatové (Otvírání studánek Alfréda Radoka), Miloš Pokora (Kašpar, Kotková, Novotná), Ivana Štrause (Interpretační soutěž o Cenu BM) a Julia Hůlka (Matoušek, Kohová a ČF se Zdeňkem Mácalem).

Hudební rozhledy 2/ 2004, str. 6-9

➤ **Perspektivní Martinů Collegium**

Julius Hůlek

Hudební rozhledy 2/ 2004, str. 14-15

➤ **Charlotte Martinů: Můj život s Bohuslavem Martinů**

Recenze Petra Vebera

Harmonie 2/ 2004, str. 48-49

➤ **Otvírání duší**

Rozhovor s choreografkou Zorou Šemberovou z května roku 2003 (při příležitosti obnoveného nastudování Otvírání studánek Bohuslava Martinů režiséra Alfréda Radoka v Laterně magice).

Hudební rozhledy 3/2004, str. 38-40

➤ **Nesou jméno Martinů – Kvarteto Martinů**

Rozhovor Petra Vebera se čtveřicí interpretů, která získala letos v lednu ocenění na mezinárodním hudebním veletrhu MIDEM v Cannes za snímek 3. a 6. smyčcového kvartetu Bohuslava Martinů. Nahrávka (CD firmy Naxos – Duo pro housle a violoncello a Tři madrigaly pro housle a violu) zvítězila v kategorii komorních a sólových děl 20. století.

Hudební rozhledy 4/2004, str. 44-45

➤ **Martinů fest po sedmé**

Michal Matzner informuje o letošním programu festivalu, který se v Poličce konal již sedmý rok.

Hudební rozhledy 2004/ 7, str. 28

➤ **Poslední léta Bohuslava Martinů**

Lucie Berná

Harmonie 8/ 2004, str. 24-25

➤ **Kamínek do mozaiky, zpráva o korespondenci BM s Národním divadlem**

Dokument vypovídá o uměleckých zájmech BM a doplňuje etapu života skladatele mezi dvěma světovými válkami. Autorka je Šárka Krejčí.

Opus musicum 4/ 2004, str. 15-16

➤ **K operním prvotinám Bohuslava Martinů a k jejich dobové recepci**

Studie Lucie Berné pojednává nová nastudování provedení raných oper BM na domácích i zahraničních scénách, včetně rozboru muzikologické literatury k danému tématu.

Opus musicum 4/ 2004, str. 2-8

➤ **Dopisy bez cenzury, korespondence
Bohuslava Martinů s Frankem Rybkou**

Livia Krátká rozebírá obsáhlou korespondenci (dopisy a pohlednice), které napsal BM Franku Rybkovi v období mezi lety 1941-1959.

Opus musicum 4/ 2004, str. 9-14

➤ **Czech Notes Martinů in America**

James Rybka, syn dlouholetého přítele BM, pracuje na knize o životě Martinů v USA a o jeho neobyčejném přátelství k jeho otci Franku Rybkovi. Kniha vychází ze vzpomínek sourozenců Jamese, Mary Carolin, Borise Rybků a dalších. Jádrem publikace tvoří přibližně sto dopisů mezi Bohuslavem Martinů a Frankem Rybkou.

Opus musicum 4/ 2004, str. 22-23

*Frank Rybka a manželé Martinů,
Nice 1954 © PBM*

➤ **Bohuslav Martinů ve vzpomínkách svých současníků**

Petr Rybář, Max Kellerhals a Margrit Weberová hovoří o osobnosti a díle BM. Záznam z rozhovorů připravila Lucie Berná.

Opus musicum 4/ 2004, str. 17-21

➤ **Hudba Martinů na festivalu Concertus Moraviae**

Významný martinůvský badatel Harry Halbreich informuje o 9. ročníku festivalu Concertus Moraviae, který se uskutečnil ve dnech 3. 6.-3. 7. 2004.

Opus musicum 4/ 2004, str. 22-23

➤ **Projekt digitalizace martinůvských pramenů**

Pavel Mužík

Opus musicum 4/ 2004, str. 27

➤ **On-line katalog díla Bohuslava Martinů**

Pavel Mužík

Opus musicum 4/ 2004, str. 28

➤ **Přípravy Souborného kritického vydání děl Bohuslava Martinů**

Aleš Březina

Opus musicum 4/ 2004, str. 29-30

➤ **Z archivu Moravského zemského muzea – korespondence Bohuslava Martinů**

Kateřina Maýrová připravila výběr z martinůvské korespondence z Oddělení dějin hudby Moravského muzea v Brně. Tento pramen dokumentuje skladatelův živý kontakt s tehdejší brněnskou hudební kulturou i po dobu jeho stálého pobytu v zahraničí.

Harmonie 9/ 2004, str. 24-25 a 10/ 2004, str. 26-27

➤ **Londýn – Řecké pašije podruhé**

Vanda Procházka recenzuje reprízu opery, která se konala dne 25. 9. 2004 v londýnské Královské opeře v Covent Garden.

Harmonie 11/ 2004, str. 30

Kresba Bohuslava Martinů © PBM

RAKOUSKÁ „NETEŘ“ BOHUSLAVA MARTINŮ

Rakouský houslista a veliký obdivovatel díla Martinů Franz Geroldinger se setkal s Olgou Schneeberger, která znala osobně Bohuslava Martinů a podala o něm zajímavé svědectví. Paní Schneeberger poskytla prostřednictvím Franze Geroldingera Institutu Bohuslava Martinů soubor kopií korespondence a fotografií, díky nimž budeme mít možnost nahlížet na skladatele opět z jiného úhlu.

Jak se Bohuslav Martinů a Olga Schneeberger seznámili

Alassio, Itálie, červenec 1952

Olga Schneeberger si odložila hodinky na svůj ručník a šla se osvěžit do vody. Když se vrátila zpět, hodinky byly pryč. Když se ohlédla, spatřila staršího muže, který se tajemně usmíval. Řekl, že vzal hodinky pro jistotu před zloději. Mluvil anglicky se slovanským přízvukem. Takto se seznámili a brzy spřátelili. Od tohoto okamžiku společně prožili několik týdnů až do 4. září 1952 u moře a v horách.

Franz Geroldinger na cestách za novými objevy

Vídeň, Rakousko 1999

V hudebním vydavatelství Universal Edition objevila jedna pracovnice mezi korespondencí Bohuslava Martinů z 50. let dopis psaný Olgou Schneeberger z Matrei.

Matrei, Rakousko 2000

Franz Geroldinger se vydal do Matrei hledat tuto dámu. Paní na obecním úřadě mu sdělila: „Olga Schneeberger? Ach ano, to je moje prateta, žije v Itálii.“

Imperia, Itálie 2001

Franz Geroldinger navštívil Olgu Schneeberger. Vyprávěla mu o Bohuslavu Martinů, o tom, že ho znala, ale korespondence se prý ztratila při stěhování.

Imperia, Itálie 2002

Franz Geroldinger zkusil štěstí ještě jednou, navštívil opět Olgu Schneeberger a s radostí si odnesl kopie nalezených materiálů.

Článek převzat s laskavým svolením IBM z Newsletter 2002, č. 3, str. 21

Zprávy Společnosti Bohuslava Martinů
číslo 28
Praha – prosinec 2004

Vydává: Česká hudební společnost – Společnost Bohuslava Martinů
Radlická 99, 150 00 Praha 5, tel./ fax 251 552 453

Redaktorka: Mgr. Daniela Urbancová, Ph.D.
(e-mail: spolecnost.martinu@seznam.cz)

Fotografie a karikatury otištěny s laskavým svolením Památníku
Bohuslava Martinů v Poličce (PBM), Institutu Bohuslava Martinů,

Ing. ~~u~~ Josefa Kaprála a Mgr. ~~a~~ Věry Obdržálkové.

Kresba: akad. mal. J. V. Žižka

Vytiskl: Neoset, Ke Březině 86, Praha 4

Vydáno pro potřebu Společnosti Bohuslava Martinů a její příznivce

Neprodejné